

Skatteutskottets betänkande

1983/84:6

om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge (prop. 1983/84:19) m. m.

Sammanfattning

I proposition 1983/84:19 föreslås att riksdagen genom en särskild lag antar ett dubbelbeskattningsavtal som har träffats mellan de nordiska länderna. Samtidigt behandlar utskottet fem motioner som väckts under tidigare riksmöten och som angår vissa internationella skattefrågor m. m.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna.

Propositionen

Regeringen (finansdepartementet) föreslår i proposition 1983/84:19 att riksdagen antar ett vid propositionen fogat förslag till lag om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge. Avtalet och ett till avtalet fogat protokoll har tagits in i lagen som bilaga.

Avtalet och protokollet avses bli tillämpliga på inkomst som förvärvas efter utgången av det år då avtalet och protokollet träder i kraft samt på förmögenhet på vilken skatt utgår på grund av taxering andra kalenderåret efter ikraftträdandet eller senare. Avtalet och protokollet ersätter gällande internordiska dubbelbeskattningsavtal beträffande inkomst och förmögenhet.

I fråga om lydelsen av lagförslaget med bilaga hänvisar utskottet till propositionen.

Motionerna

1981/82:385 av Karl-Eric Norrby (c)

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen med förtur låter utreda möjligheterna till vissa skatteavdrag vid arbete i Norge.

1981/82:1194 av Joakim Ollén (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att förslag skyndsamt skall framläggas i syfte att uppnå vissa i motionen angivna exportstimulerande ändringar av vissa lagar och förordningar.

1982/83:878 av Göran Riegnell (m) och Anders Högmark (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en allsidig översyn av de lagar och regler som påverkar dem som arbetar utomlands.

1982/83:1185 av Per-Richard Molén m. fl. (m, fp)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en snabbutredning med uppdrag att framlägga förslag till förmånsbehandling i skattehänseende av utländska experter med anknytning till tekniskt avancerade svenska företag.

1982/83:1600 av Kjell Mattsson m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

1. att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om förhandlingar med övriga nordiska länder angående skatteregler med avsikt att underlätta arbetsmöjligheter för den enskilde oavsett vilket land han är bosatt i.

2. att ändra skattelagstiftningen så att underskottsavdrag och sociala avgifter blir tillgodoräknade vid den slutliga skatteberäkningen i Sverige på sätt som föreslagits i motionen.

Skrivelse

Med anledning av propositionen har en skrivelse inkommit från Industriens skattesakkunnige, professor Dag Helmers.

Utskottet

Det dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna som nu läggs fram i propositionen är uppbyggt på grundval av OECD:s modellavtal men vissa materiella avvikelser förekommer. Enligt vad som anförts i propositionen härrör dessa avvikelser från de nu gällande avtalen mellan de olika länderna eller föranleds av särdrag i de nordiska staternas skattelagstiftningar och i deras policy i fråga om dubbelbeskattningsavtal. I fråga om arbetsinkomster kan här nämnas att beskattningen i stort sett kommer att följa de regler som redan gäller enligt de nuvarande avtalen. De särskilda reglerna om s. k. gränsgångare kommer dock efter en övergångstid av tre år att slopas i vad avser Danmark-Sverige.

Industriens skattesakkunnige har i en skrivelse till utskottet begärt ett uttalande om att två stater skall ha rätt att ingå ett dubbelbeskattningsavtal vid sidan av det nu aktuella avtalet om detta skulle befinnas erforderligt i någon fråga som berör endast dessa två stater. I skrivelsen anförts vidare att artikel 18 som reglerar beskattningen av privata pensioner inte bör godtas. Denna artikel innebär att privata pensioner skall beskattas endast i den stat från vilken pensionerna utbetalas. Detta är enligt skrivelsen oförenligt med grundprinciperna för den nordiska socialkonventionen, nämligen att alla som bor i Norden skall omfattas av lagstiftningen i det land där de är bosatta. Enligt skrivelsen bör nya förhandlingar upptas i denna skattefråga.

Det aktuella dubbelbeskattningsavtalet är det första avtalet i sitt slag som

omfattar mer än ett land. Som anförs i propositionen är de nordiska staternas skattelagstiftningar likartade i sina huvuddrag, men de nationella avvikelser som förekommer har gjort att arbetet med ett multilateralt avtal varit tidsödande och komplicerat. Enligt utskottets uppfattning är det av värde att de internationella skattefrågorna inom Norden nu har kunnat regleras i ett och samma avtal. I sammanhanget vill utskottet uttala sin tillfredsställelse med att ett nära och gott samarbete fortlöpande upprätthålls mellan de nordiska länderna i skattefrågor.

Som konstateras i den inkomna skrivelsen kan avtalets multilaterala form ge upphov till vissa nya frågeställningar av formell karaktär. Mot bakgrund av vad utskottet nyss anfört saknas det emellertid skäl att befara att frågor av den art som tagits upp i skrivelsen inte skall kunna lösas i samförstånd mellan de olika staterna.

När det gäller beskattningen av pensioner har Sverige sedan länge hävdat att inte endast statlig eller kommunal pension utan även pension som intjänats här i landet i enskild tjänst och pension på grund av försäkring skall beskattas här i enlighet med vår interna lagstiftning. Bestämmelser med detta innehåll har också tagits in i flera dubbelbeskattningsavtal som Sverige har ingått på senare tid, och beskattningen här i landet sker då med avräkning för den skatt som har erlagts i bosättningslandet. I det nu aktuella avtalet har beskattningsfrågan lösts så att pensioner beskattas endast i utbetalningslandet. Den generella regeln att pensioner i dessa fall således inte får beskattas i bosättningslandet har enligt vad utskottet inhämtat inte tillkommit på önskemål från Sveriges sida. Enligt utskottets uppfattning kan den valda lösningen knappast leda till nackdel för dem som berörs härav, vare sig vid beskattningen eller i fråga om sociala förmåner. Mot den bakgrunden finner utskottet att den valda lösningen nu bör godtas.

Utskottet har inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot propositionen.

I detta sammanhang tar utskottet upp vissa från riksmötena 1981/82 och 1982/83 kvarstående motioner rörande internationella skattefrågor m. m.

I motionerna 1981/82:385 av Karl-Eric Norrby (c) och 1982/83:1600 av Kjell Mattsson m. fl. (c) behandlar motionärerna vissa problem som kan uppkomma för den som är bosatt i Sverige och arbetar i Norge. Den som är anställd i Norge är skyldig att betala socialförsäkringsavgift på sin inkomst (trygdeavgift), och denna avgift får varken avräknas från den svenska skatten eller vid inkomstberäkningen här i landet. Vidare uppkommer enligt motionärerna den nackdelen att underskott vid inkomstberäkningen i Sverige, t. ex. på en villa, inte får avräknas vid beskattningen i Norge. I den förstnämnda motionen yrkas en utredning av avdragsmöjligheterna i samma riktning. I den sistnämnda motionen begär motionärerna omedelbar lagstiftning i detta hänseende och förhandlingar med de nordiska länderna för att underlätta möjligheterna att arbeta i annat land än där man är bosatt.

Som utskottet konstaterat tidigare år ingår frågan om sociala avgifter som erlagts utomlands i skatteavräkningssakkunnigas utredningsuppdrag (Dir. 1981:60). Enligt vad utskottet erfarit kommer de sakkunniga att redovisa sitt förslag i denna fråga nästa år. När det gäller den andra frågan torde möjligheterna att vid beskattningen i ett land dra av underskott som uppkommit i ett annat land generellt sett vara mycket begränsade, och de problem i detta hänseende som uppkommer för den som är bosatt här i landet och arbetar utomlands kan inte lösas genom ändringar enbart i vår lagstiftning. Utskottet utgår emellertid från att regeringen ägnar fortsatt uppmärksamhet åt de svårigheter som kan vara förenade med tjänstgöring utomlands. I den mån motionerna inte är tillgodosedda med det anförda avstyrker utskottet desamma.

I motion 1981/82:1194 återkommer Joakim Ollén (m) till vissa yrkanden som utskottet tagit ställning till tidigare år. Vad motionären avser med sitt krav på exportstimulerande ändringar i gällande regler är att de som vill ta anställning utomlands och de företag som anställer dem bör stimuleras genom fördelaktiga regler och att reglerna i vart fall bör utformas på sådant sätt att de inte försvårar utlandsanställning. Han anser bl. a. att den s. k. ettårsregeln – enligt vilken den som tar anställning utomlands befrias från skatt på den inkomst som han erhåller i utlandet under förutsättning att anställningen och vistelsen utomlands varar minst ett år – bör ändras i vissa hänseenden och att ett enhetligt bostadsbegrepp bör åstadkommas. Vidare bör ett särskilt schablonavdrag införas vid korttidsuppdrag i utlandet och skyldigheten för svenska företag att erlagga andra sociala avgifter för sina utlandsanställda än ATP-avgifter avskaffas. Dessa frågor tas upp även av Göran Riegnell (m) och Anders Högmark (m) i motion 1982/83:878. Motionärerna kritiserar också socialförsäkringsförhållandena för svenskar som är anställda utomlands.

Utskottet instämmer nu liksom tidigare i uppfattningen att man så långt som möjligt bör söka undanröja de särskilda olägenheter av olika slag som kan uppkomma vid beskattningen av personer som är bosatta i ett land och har sitt arbete i ett annat. Dessa frågor är emellertid komplicerade, eftersom en lösning av problemen ofta kräver överenskommelser mellan de olika länderna och det kan vara svårt att vinna gehör för ståndpunkter som strider mot gängse principer för dubbelbeskattningsavtalen. Det bör framhållas att flertalet av de frågor som tas upp i motionerna sedan länge uppmärksammas i olika sammanhang. Så kan nämnas att olika problem rörande ettårsregeln övervägs inom finansdepartementet, att avdragsreglerna vid tjänstgöring utomlands berörs i traktamentsbeskattningsakkunnigas betänkande Skatte-regler och traktamenten m. m. (SOU 1983:3) och att bosättningsbegreppet skall tas upp på nytt av 1983 års folkbokföringsutredning (Dir. 1983:28). Reglerna om förmåner och avgifter inom socialförsäkringssystemet för den som vistas utomlands har ändrats fr. o. m. den 1 juli 1982 (prop. 1981/

82:199). Enligt vad utskottet erfarit överväger arbetsmarknadens parter f. n. vissa avtalslösningar på detta område, och utvecklingen följs inom socialdepartementet.

Av det anförda framgår att problemen i samband med utlandstjänstgöring redan uppmärksammats på olika sätt. I avvaktan på resultatet av pågående överväganden avstyrker utskottet motionerna.

I motion 1982/83:1185 begär Per-Richard Molén m. fl. (m, fp) en snabbutredning om en förmånsbehandling i skattehänseende av utländska experter med anknytning till tekniskt avancerade svenska företag.

Som anføres i motionen uttalade utskottet vid sin behandling av denna fråga under riksmötet 1981/82 (SkU 1981/82:60 s. 62 och 63) viss förståelse för de problem som nu åter tas upp i den aktuella motionen. Utskottet fann att någon åtgärd inte påkallades från riksdagens sida eftersom frågan uppmärksammades inom regeringen. Att någon lösning ännu inte har presenterats sammanhänger med att – som utskottet konstaterade redan i sitt nämnda betänkande – det är förenat med betydande svårigheter att närmare precisera vilken omfattning skattelättnader av det här slaget bör ha och vem som bör komma i åtnjutande av dem. Frågan är emellertid under fortsatt uppmärksamhet inom finansdepartementet. Med hänvisning härtill och till att skattelättnader av ifrågavarande slag är förenade med problem av olika slag avstyrker utskottet även den nu aktuella motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:19 antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge,
2. att riksdagen avslår följande motioner:
 - a) 1981/82:385,
 - b) 1981/82:1194,
 - c) 1982/83:878,
 - d) 1982/83:1185,
 - e) 1982/83:1600.

Stockholm den 15 november 1983

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Valter Kristenson (s), Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Lars Hedfors (s), Anna Lindh (s)*, Ewy Möller (m) och Erkki Tammenoksa (s)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

